

NATJEČAJ

Sukladno Odluci Skupštine Hrvatske državne samouprave, Ured Hrvatske državne samouprave raspisuje natječaj za sufinanciranje djelatnosti mjesnih hrvatskih samouprava, mjesnih hrvatskih ustanova i mjesnih hrvatskih udruga.

Pravo natjecanja imaju sve mjesne hrvatske samouprave, mjesne hrvatske ustanove i mjesne hrvatske udruge. Mjesne hrvatske ustanove i mjesne hrvatske udruge uza svoju molbu dužne su priložiti i suglasnost mjesne hrvatske samouprave.

Svaki natjecatelj ima pravo podnijeti samo jednu molbu.

Novčanim sredstvima Hrvatske državne samouprave sufinancirat će se dolje navedeni sadržaji koji će biti ostvareni tijekom 2005. godine:

- kulturne priredbe regionalnog karaktera
- dječji i omladinski tabori
- vjerska djelatnost
- terenska i znanstvena istraživanja kojima je svrha proučavanje i publiciranje mjesnoga kulturnog naslijeđa
- kupovina instrumenata i narodnih nošnji

Pri dodjeli sredstava u prednosti će biti oni natjecatelji čiji ponuđeni sadržaji imaju tradiciju, te sadržaji koji će se realizirati u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata iz Mađarske u Vlačićima.

Uz molbe molimo priložiti:

- plan rada natjecatelja za 2005. godinu
- proračun natjecatelja za 2005. godinu
- opis programa (sadržaja) za koji se traži potpora na hrvatskom jeziku
- detaljan proračun programa (sadržaja)
- suglasnost mjesne hrvatske samouprave

Rok za dostavu molbi: 15. lipnja 2005. godine

Molbe molimo poslati na adresu
Ureda Hrvatske državne samouprave:
1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24.

NATJEČAJ

Sukladno Odluci Skupštine, Hrvatska državna samouprava raspisuje natječaj za popunu radnog mjesta – ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj – u honorarnome statusu.

Uvjeti:

- mađarsko državljanstvo
- znanstveni stupanj
- znanstveno-istraživačka djelatnost publicirana na hrvatskom jeziku
- aktivno sudjelovanje i istaknuti rezultati u znanstvenom životu Hrvata u Mađarskoj
- iskustvo u vođenju znanstvenih projekata

Kandidat je uz molbu dužan priložiti svoj prijedlog organizacijske strukture, plan financijskog poslovanja i prijedlog znanstveno-istraživačke djelatnosti ustanove.

Ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, na rok od 5 godina, imenuje Skupština Hrvatske državne samouprave.

Ponude molimo dostaviti najkasnije
do 30. lipnja 2005. godine na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave.
(1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24.)

Pozivnica

Srdačno Vas pozivaju
Veseli Gradišćanci iz Unde na
koncert tamburaškog orkestra „Kristali” koji će se održati
28. svibnja (subota) 2005. u 21.00 sati.

Ulaznica:
600.- Ft.

HRVATSKA KRONIKA

Prvog lipnja 2005. u 13.00 na I. programu MTV-a
(Repriza: 3. lipnja 2005. u 14.05 na II. programu MTV-a)

Hrvati slavili presveto Trojstvo u Judu
Događaj tjedna u Hrvatskoj
TV-kalendar

Predstavljamo Vam Kulturno-prosvjetni centar
i odmaralište Hrvata
iz Mađarske u Vlačićima na Pagu

Urednik: Mišo Balaž

Hrvatska manjinska samouprava Čavolja
Vas srdačno poziva da **25. lipnja 2005.** svojom nazočnošću
uveličate spomen-sjednicu i otkrivanje spomen-ploče

povodom 100. obljetnice smrti

Petra Pančića

isusovca i predstojnika samostana

Mjesto priredbe:

Vijećnica Samouprave Čavolja
(Csávoly, Arany J. u. 25.)

HRVATSKI

glasnik

Godina XV., broj 21.

26. svibnja 2005.

cijena 80 Ft

IZ SADRŽAJA:

„Događaj tjedna” str. 2. – Druga ovogodišnja Skupština HDS-a str. 3. – Kako pokrenuti nastavu hrvatskoga jezika u bajsnoj srednjoj školi? str. 4. – Razgovor s Antalom Heizerom str. 5. Đudsko okupljanje str. 6. – Duhovski susret u Kaćmaru str. 7. – Prvi svesci Leksikona podunavskih Hrvata str. 8. – Gradišćanski „megastari” str. 10. – Djeca aljmaškog vrtića uskoro u Bizovcu str. 12. – Mlinarčani na đlačkoj olimpijadi str. 13. – Seniorski nogometni turnir u spomin Vincija Wagnera str. 14. – Budimo strpljiviji str. 15.

„Događaj tjedna”

BUDIMPEŠTA – Mađarska je objavila ime svojega kandidata za dužnost ombudsmana ljudskih prava Europskog vijeća. Na tu dužnost Vlada predlaže Jenőa Kaltenbacha, ombudsmana Parlamenta za nacionalna, etnička i ljudska prava – naglasio je u svom govoru ministar Péter Kiss 16. svibnja u Varšavi na plenarnoj sjednici Europskog vijeća.

Ministar Premijerova ureda nazočne je podsjetio da je prije nekoliko godina Mađarska bila domaćin one svečanosti koja je bila upriličena povodom 50. obljetnice Europskog vijeća. Najvažnije dostignuće budimpeštanske sjednice bilo je utemeljenje dužnosti ombudsmana za ljudska prava. Prema riječima Pétera Kissa ta dužnost je jedna od vodećih dužnosti Europskog vijeća za čiju je popunu iznimno važno iskustvo stečeno u vrijeme demokratskih promjena. Mađarska je Vlada kandidirala Jenőa Kaltenbacha za tu funkciju. *Poznajuci njegove osobne vrline, stručnu osposobljenost, međunarodnu priznatost, uvjeren sam da on raspolaze svim onim spoznajama i iskustvima na temelju kojih može biti prikladan kandidat za ombudsmana ljudskih prava Europskog vijeća* – rekao je Péter Kiss.

GRADIŠĆE – Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj na šelu s Koljnofkom *Marijom Pilšić* ovih je dana dobilo obavist da je primljeno u Federalističku uniju europskih narodnosti FUEN/FUEV. FUEV je pokrovno društvo nacionalnih manjin, a glavna mu je zadaća da se zalaže za manjine u europski država. DGHU je za članstvo u dotičnoj europskoj organizaciji predložilo Hrvatsko kulturno društvo u Austriji s predsjednikom Zlatkom Gieler, ka je od lani i potpredsjednica FUEV-a. Marija Pilšić od ovoga članstva očekuje da se s tim za Gradišćanske Hrvate u Ugarskoj otvaraju mnoga vrata u naticanju kod EU ter moći će uspostaviti kontakte s drugim civilnim organizacijama na našem kontinentu.

Dok su zastupnici Skupštine HDS-a u Vlašićima na otoku Pagu zasjedali na svojoj ovogodišnjoj drugoj redovitoj sjednici, Europa pa time i Hrvatska i Mađarska bile su u transu 50. jubilarnog Eurosonga. U vlašićima je donijeta odluka koja po mome mišljenju ima veliku važnost i pokazuje zrelost političkog tijela Hrvata u Mađarskoj, a to je pitanje jamstva osiguravanja i nabave materijalnih sredstava potrebnih za obnovu postojeće zgrade Hrvatske škole u Pečuhu. Nije riječ o malim sredstvima, 30 milijuna forinti, ali ako damo mali prst, dobit ćemo više od polovine ruke, naime, dobit ćemo 75 milijuna forinti iz izvora Europske unije za školu koju po svim političkim namjerama vodstva grada Pečuha možemo, ako hoćemo, i preuzeti u svoju nadležnost u godinama koje su pred nama. Put je to nastavljanja i jačanja institucionalne baze hrvatske manjine. Na povratku kućama zastupnici su zaključili kako Pag nije ni tako blizu primjerice Pečuhu, radi se o nekih šestotinjak kilometara, te kako se izbori, a pogotovo manjinski izbori o kojima nije bilo riječi na sastanku Skupštine, koji će se održati sljedeće godine, primiču strelovitom brzinom, a mi smo još uvijek u nedoumicama.

Da se na terenu radi i narod okuplja, pokazalo je i nekoliko velikih „glazbenih manifestacija” održanih potkraj tjedna. U Petrovu Selu etno, pop, rock, folk, druženje koje je okupilo veliki broj sudionika

i takve zvijezde hrvatske estrade dovelo u ovo gradišćansko-hrvatsko selce kao što su Gazde i Magazin. Nije ni čudo što su u Gradišće požurili svi oni koji su si to mogli dopustiti i što će u našem tjedniku i u sljedećim brojevima naša novinarka iz Gradišća imati pune ruke posla. Doduše, kažu kako je i u Pečuhu koncert Harisa Džinovića bio dobro posjećen i kako su naši Hrvati uživali u dvosatnome vokalnomo programu možda i više nego u predstavi Sumnjivo lice Branislava Nušića. Ali zato smo se svi zajedno našli u judskome svetištu na zavjetnom okupljanju Hrvata ovoga prostora. Veliki broj hodočasnika iz Hrvatske i iz naših hrvatskih sela na svetoj misi u prelijepome okružju sastao se kao što se svake godine sastaje i kao što su se stoljećima sastajali njihovi preci koji su pod hladovinom visokih stabala od Trojaka do Svetog Trojstva hodočastili Majci Božjoj Judskoj.

A Eurosong, pedeseti jubilarni, u čijoj su završnici nastupili predstavnici 24 zemlje, pa i Mađarske i Hrvatske, koje su pravo nastupa osvojili na polufinalnoj večeri, gledalo je 150 milijuna ljudi. U vremenu globalizacije naša mala hodočašća izgledaju odista mala, ali su za nas utoliko važnija što svjedočenjem vjere, hrvatstva svjedočimo sami sebe. I zagovaramo bolje, ljepše i plemenitije vrijeme. I hrvatstvo i vjeru treba svjedočiti (životom i primjerom, ne demagogijom i parolom) kako bi opstalo za bolju sutrašnjicu.

Sjednica Skupštine HDS-a u Vlašićima

Budimo strpljiviji

Pogledamo li svoju svakodnevnicu, i godine koje prolaze, kadšto kao da gledamo ubranu snimku. Već od samog rođenja djeteta, katkad u žurbi, pri porodu infuzijom se može ubrzati rođenje djeteta, a to liječnici često i primjenjuju. Poslije bi roditelji što prije željeli da se osamostale jer treba žuriti, vratiti se na posao. U toj posvemašnjoj i neprekinutoj utrci nudimo djeci sve što mi nismo mogli imati, da naše dijete ne zakasni s učenja glazbe, plivanja, plesa, ni stranih jezika. Roditelji prihvaćaju jedan ili drugi dodatni posao jer to sve košta, a svoje dijete vidi samo na tren. Mediji ubrzanim tempom žele gledatelje izvještavati o nizu informacija, vrijednih ili nevrijednih, pa čovjek upadne u klopku, jer bi želio sve znati od svjetske politike do bulevarskih tračeva.

Ta utrka prelazi i na djecu, ona bi začas željela sve postići, naučiti gradivo u školi, voziti bicikl, jer onoga tko zaostaje ismijavaju, smatraju čudakom. Kasnije nastoji što prije postići karijeru, puno novaca i kao da nijedan naraštaj nije zadovoljan onim što mu određeno doba pruža, nego samo požurujemo ono do čega bi se moglo doći i zrelije, pametnije. Mnogi troše vrijeme grozničavo se baveći djelatnostima koje im mogu dati brze rezultate. Žele odmah dobiti korist od onoga što rade. Užurbanost se udomačila i u svakodnevnom govoru, skraćuju se riječi, govori se u prostim rečenicama, ima sve više kratica.

Nije čudo što vrlina strpljivosti kao da je nestala iz svakodnevnog života. Mnogi se ne mogu brinuti o onome što će se dogoditi za deset godina, obuzeti su time što će se desiti večeras ili sutradan. Ono što će postići odmah, u njihovim očima dobiva važnost.

Ako se brinemo samo za ono što se može postići u kratkome roku, time smo uskraćeni mnogih stvari. Usvajanje nekog jezika traži godine neprekidnih napora. Matura se postiže nakon četiri godine učenja, a diploma osto toliko ili više.

Poljoprivrednici moraju čekati mjeseci da od posijanoga sjemena postane plod. Začudimo se ako pogledamo katedrale, Kineski zid ili druge velike objekte što su naši preci gradili, i znali su da nikada neće vidjeti dovršeno.

U ljudskoj vezi, u obitelji također je vrlo potrebna strpljivost, veze se stvaraju tijekom godina ljubavi, međusobnog upoznavanja, ponovnoga stvaranja osjećajnih veza nakon lomova, bijesa i srdžbe. Može

da mnogi brakovi ili veze propadaju upravo zbog nestrpljivosti.

Nestrpljivost nas kadšto čini i nesretnima, jer ima niz stvari što se ne može postići u jednome mahu, pa katkad zbog toga odustanemo. Upravo stoga treba shvatiti da se važne stvari u životu ne mogu odbiti bez strpljenja, bez dugotrajne izdržljivosti, nego ih treba graditi polagano.

Svi znamo da je mnogo teže održati neko obećanje dano sebi ili drugima nego ga dati. Zato treba dobro razmisliti prije nego li što obećamo i nakon što smo dobro promislili, stišali svoje oduševljenje, obećati. Tako će biti lakše izdržati sve do kraja.

U prvom redu u životu svatko mora biti strpljiv sa samim sobom, računati na to da će uvijek biti nerveze, prepiraka, sukoba, jer to doživljavaju svi ljudi. Ljubav najbližih i malo humora svakome će pomoći da shvati kako treba svladati tugu i nestrpljivost. Može se s nešto humora prihvatiti život onakvim kakav jest.

Želi li tko iskušati svoju strpljivost, najbolje je da ode loviti ribu, ali treba strpljenja i za učenje drugih stvari, za učenje sviranja ili za sakupljanje, a često i za svakodnevne poslove.

Beta

Kuhajmo zajedno „Tortiglioni alla Farese”

Sastojci (za 6 osoba): 500 g tjestenine format tortiglioni De Cecco br. 23, 150 g dimljene kobasice, 1 srednja glavica luka, 1 ljutog feferona, 100 g naribanog parmezana, 1 dl bijelog vina, 6 žlica djevičanskog maslinovog ulja, sol i papar

Priprema: U jednu veću tavu ulijte djevičansko maslinovo ulje, dodajte sitno nasjeckani luk, kobasicu narezanu na kolutove, nasjeckani ljuti feferon i pirajte dok ne dobijete zlatnu boju. Posolite, prelite vinom, pojačajte vatru i pustite da vino prokuha.

U međuvremenu u jedan veći lonac stavite vodu posolite i pustite da zavrije. Ubacite tjesteninu i skuhajte po želji „al dente”. Smanjite vatru, popaprite i ubacite kuhanu tjesteninu na jednu stranu tave. Dolijte u tavu nekoliko žlica kuhane vode iz lonca u kojem ste kuhali tjesteninu i dobro promješajte sa naribanim sirom. Ugasite vatru, tavu poklopite poklopcem i pustite da sve odmori nekoliko minuta prije posluživanja.

SENTIVAN – Regionalni tjednik Bajski dnevnik (Bajai Napló) nedavno je cijelu stranicu posvetio Sentivanu (Felsőszentiván). U posebnom prilogu za Baju, Aljmaš i okolna naselja, pod naslovom *Selo cvijeća zagađuje jezero*, načelnik Szilárd Vörös (podrijetlom bunjevački Hrvat, op. a.) govori o radovima i planovima na polju uljepšanja i razvoja naselja. Prema njegovim riječima, od prije mjesec dana Sentivan je osnovao okružno bilježništvo s obližnjom Tatazom, čime je postignuto ekonomičnija javna uprava. U selu s 2050 žitelja broj djece stagnira, a u školi ima 230 učenika, s prosječnim skupinama od 22 učenika. Seoska samouprava zapošljava 80, a mjesna poduzetništva još 250 ljudi. Neprocjenjiv je broj mještana koji žive iz poljodjelstva, kao mali proizvođači. Usto 125 ljudi odlazi raditi u Baji i Kiskunhalas, a po načelniku sve to ukazuje da selo uspijeva zadržati ljude, u čemu veliku ulogu ima lijepo i kulturno uređeno selo, koje svima nudi mogućnost odmora i razonode. On ujedno najavljuje zagađivanje mjesnoga jezera na Bari, uređivanje seoskih parkova na obali Zmijanca (Kígyósa), izgradnju dječjih igrališta, šetališta, pločnika, proširenje zelenih površina s drvećem, cvijećem i živicom. Obnovit će se pločnik u Petőfijevoj ulici, središte naselja, prilaznica za bikičku cestu, a planira se i izgradnja 13 apartmana na dvorištu doma starih. Uz predstavljanje mjesnih poduzetništva, s fotografijom je predstavljen i sentivanski tamburaški sastav koji broji 12 članova. Nakon što je utemeljen 1972., radi do 1985. pod vodstvom poznatog tamburaša Jose Poljaka zvanog Džino, obnovljen je 1990. zalaganjem sadašnjeg načelnika Szilárda Vörösa, koji i danas uspješno vodi mlade članove.

PEČUH – U pečuškom Domu omladine 19. svibnja gostovalo je Narodno pozorište Tuzla s komedijom Branislava Nušića Sumnjivo lice. Predstava koja je premijerno izvedena 2001. godine.

Duhovska nedilja u Petrovom Selu

Seniorski nogometni turnir u spomin Vincija Wagnera

Ovo ljeto nekako sve ranije dojde, i vrime kot da bi huđe tiralo svoje dane. Još ni kraj misecu maju, a i Duhi su mimo. Duhovska nedilja za sve Petrovišćane jur zdavno zlamenuje veliki seniorski nogometni turnir i cjelodnevnu zabavu na mjesnom igrališću. Glavni organizator te priredbe je Seniorski klub nogometašev, čiji kotrigi su skupastali dar deset ljet prlje s ciljem da se i dalje labdaju na svoje zadovoljstvo, i se negda-negda susreću s drugim grupami za ke je isto tako draga ova športska grana. Petrovišćani su prik futbola tako nabavili bezbroj prijateljev unutar naše zemlje, a partnerski kontakt imaju i s hrvatski nogometaši u Beču ter sa sličnom grupom u Požegi. Medjutim, centralna im je priredba svako ljeto ov kup koji se odvija na spomin negdašnjega uspješnoga nogometaša Vincija Wagnera. Ljetos su 15. maja zopet skupadošle ekipe iz okolnih sel: Jakove, Gornjega Četara, Naraja i Petrovoga Sela. Utakmice su se odigravale cijelo otpodne i publika se je bojssek mogla veseliti i brojnoj bravurnoj akciji na igrališću. Ovput, uprav tako kot i lani, finale su igrali nogometaši iz Naraja i moćno društvo iz Petrovoga Sela, samo

je rezultat bio drugačiji, na veselje domaćih. Pri završetku ovoga naticanja glavni organizator turnira i peljač Petrovišćanov Zoltan Kurcz je izrekao riči zahvale prema Hrvatskoj manjinskoj i Mjesnoj samoupravi za pomoć, i proglasio rezultate. Na četvrtom mjestu su se našli ovom prilikom muži iz Jakove, treće mjesto je osvojila momčad iz Gornjega Četara. Za drugo mjesto su gratulirali športšašem iz Naraja, i u pratnji velike ovacije uime pobjednikov, Petrovišćanov Zoltan Janny je prikzeo pokal i plaketu za prvo mjesto. Titulu kralja gola bi mogli osvojiti još i dvama: petrovski Andraš Varga se je pak otpovidao na korist Jánosa Palkóa iz Naraja. Svim sudionikom je dare uručila udovica Vincija Wagnera, a ljetos su i nju presentili seniorski igrači. Zoltan Kurcz je ovom prilikom Eržiki Wagner predao plavu majicu, na koj se piše ime petrovskog pokojnoga klasika, a i ta numer pod kim je on ljeta dugo labdu ritao. Na športskom otpodnevu su još pogošćeni pozvaniki i selčani, ki su se u veselom druženju sve do kasne ure dobro čutili.

Foto i tekst: -Tiho-

Glavni organizator seniorskoga turnira Zoltan Kurcz je predao majicu u spomin odličnoga nogometaša, udovici Eržiki Wagner

Druga ovogodišnja Skupština HDS-a

Dodjela odličja Hrvatske državne samouprave prosvjetnim djelatnicima – Budućnost i planovi Hrvatskog kazališta – Težak položaj Hrvatskog glasnika – Za Hrvatsko-mađarsko obrazovno središte Miroslava Krleže 30 milijuna forinti

Sastanak Skupštine HDS-a održan 21. svibnja u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata iz Mađarske u Vlačićima na otoku Pagu imao je na dnevnom redu više točaka. Prve dvije točke dnevnoga reda su odgođene. Naime, referenti *Jenő Kaltenbach* (trebao je izlagati na temu Rezultati i konkluzije ispitivanja manjinskih masmedija) i *Antal Heizer* (trebao je izlagati na temu Odnos parlamentarnih političkih stranaka i nacionalnih manjina u Republici Mađarskoj) zbog spriječenosti nisu mogli nazočiti sastanku. U svom uvodnom slovu predsjednik HDS-a *Mijo Karagić* pozvao je zastupnike da dadu svoje primjedbe i zapažanja u svezi s objektom u Vlačićima, pohvalivši pri tome voditelja objekta *Ladislava Gujaša* i njegova dvomjesečna nastojanja koja su urodila već danas brojem očekivanih više od pet tisuća noćenja u nastupajućim mjesecima.

Skupština je započela svoj rad dodjelom odličja Hrvatske državne samouprave prosvjetnim djelatnicima. U povodu Dana pedagoga na prijedlog Skupštine nagrađeni su *Jelica Mihović-Adam* iz Serdahela, *Katica Kuzma-Potari* iz Budimpešte i *Eržika Pajrić* iz Koljnofa.

U trećoj točki dnevnog reda, Ostala pitanja i prijedlozi, govorilo se o jednogodišnjim iskustvima dvojezične nastave u Martincima i Petrovu Selu, odnosno dvojezičnim zanimanjima u serdahelskom vrtiću. Sastanku je pribivala i ravnateljica martinačke škole *Ruža Hideg*. Zastupnik *Joso Šibalin* ukazao je na potrebu što skorijega prelaska na dvojezičnost u sredinama gdje je to još moguće, a poticaj vidi u činjenici kako se promjenom zakona o financiranju ovakvih škola, koju su svojim nastojanjima potakli upravo Hrvati, proračunski manjak može nadomjestiti putem sufinanciranja ostvarenog preko natječaja kod nadležnog ministarstva.

O budućnosti i planovima Hrvatskoga kazališta govorio je ravnatelj *Antun Vidaković*. Svoje pismeno izvješće nadopunio je i usmeno, a ono su zastupnici jednoglasno poduprli. Zaključeno je kako HDS daje punu potporu nastojanjima širenja i osuvremenjivanja zgrade Hrvatskoga kazališta. Donijete su i odluke o raspisivanju uv-

jeta natječaja za ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata iz Mađarske, te glavnog urednika Hrvatskoga glasnika, te odluka o raspisivanju natječaja HDS-a za sufinanciranje djelatnosti mjesnih hrvatskih samouprava, hrvatskih udruga i hrvatskih društava. Raspodijelit će se osam milijuna forinti za sadržaje koji će se ostvariti u 2005., a za one u prvom polugodištu 2006. godine tri milijuna forinti. Ravnatelj Croatiae Kht. *Čaba Horvat* podnio je izvješće o radu i financijsko izvješće. Naglasio je težak položaj našega tjednika, sagledavajući ga i u sklopu činjenice raspodjele državnih sredstava za manjinski tisak u Javnoj zakladi za etničke i nacionalne manjine. Zaključeno je kako sustav raspodjele nije dobar, te je predloženo da se prosvjeduje kod nadležnih. Štoviše zaključeno je kako se još jednom pokazalo da novac iz Zaklade treba preuputiti državnim samoupravama po objektivnim kriterijima, koji se odnose na sve manjine.

Ravnatelj Hrvatske osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže *Gabor Györfári* u svojoj zamolbi upoznao je zastupnike s tijekom ostvarivanja projekta Hrvatsko-mađarsko obrazovno središte Miroslava Krleže koji se ostvaruje iz Phare CBC izvora te zamolio Skupštinu za jamstva i pronalaženje izvora za osiguravanje potrebnih 30 milijuna forinti vlastitih sredstava kojima bi se mogli dobiti onih 75 milijuna koji su preostali iz Phare External border Initiative i koje ili možemo dobiti mi ili će se vratiti u Bruxelles. Pri tome je naglasio članovima Skupštine kako se grad Pečuh još uvijek nije odrekao zamisli o ustupanju škole HDS-u. Zastupnici su poduprli njegov prijedlog i zamolbu, dapače, na prijedlog Mije Karagića iz HDS-ove pričuve samouprava će dati odmah pet milijuna forinti koji su potrebni za izradu planova za potpunu obnovu postojećega školskog zdanja.

Na dnevnom redu bilo je i održavanje Dan Hrvata u Šopronu, zajedno sa Savezom Hrvata, te natječaj Javne zaklade Manjinsko odličje za mladež. S točke dnevnog reda Prijedlog izmjene i dopuna pravilnika o organizaciji i radu HDS-a tisak je bio isključen.

SKUPŠTINA U BROJKAMA

– Za zdanje „Zavičaj” u Vlačićima do sada je utrošeno 225 542 000 forinti, od čega je Ured za nacionalne i etničke manjine dao 104 milijuna forinti, Vlada Republike Hrvatske 92 milijuna forinti, a HDS iz svojih pričuva 20 milijuna forinti. Posrijedi je zdanje sa stotinjak ležaja, opremljenom kuhinjom, blagovaonicom i konferencijskom dvoranom. Izdaci obnove su 237 405 050 forinti, razlika prihoda i troška iznosi 21 405 050 forinti. Za sufinanciranje djelatnosti mjesnih hrvatskih samouprava, hrvatskih udruga i hrvatskih društava HDS iz svojega proračuna odvojio je osam milijuna forinti.

Croatiae Kht. je u 2004. godini za svoju djelatnost dobila 64 996 000 forinti, od čega od Ministarstva obrazovanja za izdavanje udžbenika 24 720 000 forinti, od Javne zaklade za Hrvatski glasnik koji se nalazi u sklopu Croatiae Kht. 27 970 000 forinti.

Od HDS-a za Poglede tri milijuna forinti, te 9 306 000 forinti za knjižgozdavaštvo i za izdavanje tjednika od Fonda za nacionalnu kulturu.

Phare projekt Hrvatsko-mađarski obrazovni centar Miroslava Krleže, nositelj projekta mjesna samouprava Pečuha, gradonačelnik László Toller – za Twining projekt dobiveno je 62 500 000 forinti, za proširenje zgrade iz Phare izvora 262 500 000 forinti, za proširenje zgrade od grada Pečuha i državno sufinanciranje 87 500 000 forinti, za obnovu postojeće zgrade potrebno je 105 milijuna forinti, od čega 30 milijuna vlastitog udjela, kako bi se dobilo postojećih 75 milijuna ostataka iz Phare External Border Initiative.

BAJA – Skupina od 30 učenika i roditelja Općega prosvjetnog središta na Dolnjaku u Baji 9. lipnja putuje u Hrvatsku. Učenici koji uče hrvatski jezik tjedan dana boravit će u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj u Vlačićima na otoku Pagu – izvijestila nas je ravnateljica ustanove *Angela Šokac Marković*.

PEČUH – U Pečuškome narodnom kazalištu 20. svibnja gostovalo je Hrvatsko narodno kazalište Osijek s Donizettijevom operom Ljubavni napitak. Opera u dva čina na talijanskom jeziku i solisti Hrvatskoga narodnog kazališta Osijek oduševili su posjetitelje.

BARČA – U Barči je 21. svibnja održan Narodnosni dan, saznali smo od Jose Gujaša, zastupnika Barča Hrvatske samouprave. Već drugu godinu zaredom u tom se gradu održava Narodnosni dan gdje se svojim programima predstavljaju manjine koje žive u gradu, tako i Hrvati. Ove godine Hrvati iz Barače u goste pod svoj „šator“ pozvali su gajdaša Pavu Gadanjija i pjevački zbor Vunenaš iz Novog Sela, te folkloroške iz Virovitice, a njihova ekipa istaknula se i u kuhanju.

PEČUH – Ljepote Hrvatske naslov je fotoizložbe Dušana Marjanovića koja je u organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe otvorena u maloj galeriji Kluba 18. svibnja. Izložbu je otvorio fotograf György Mánfai. Marjanović, koji se rodio u Vojvodini, blizu Subotice, od 1992. živi u Segedinu, a slika iz zadovoljstva, u prvom redu za osobnu i obiteljsku dokumentaciju. Želi pokazati sve što je lijepo i vrijedno našoj pozornosti, kako bi uljepšao sivu svakodnevicu.

HRVATSKI ŽIDAN – Folkloroški iz Hrvatskoga Židana ovoga vikenda putuju u Slavoniju. Grad Vinkovci 28.-29. maja održava petu Smotru folkloru, na ku su pozivnicu dostali zapravo Veseli Gradišćanci iz Unde. Njev peljač Štefan Kolosar je predao ovu mogućnost nastupa Židancem, jer će Undanci kasnije sudjelovati na Vinkovačkim jeseni. Židanskomu ansamblu će biti ovo prvo gostovanje izvan granic. Folklorna grupa predstaviti će se s koreografijom Antuna Kričkovića Gradišćanski tanci, a Undanci će jur po drugi put razveseliti publiku u Ceriću, potom na velikom festivalu u Hrvatskoj, u septembru.

Kako pokrenuti nastavu hrvatskoga jezika u bajskoj srednjoj školi?

Iako nastava hrvatskoga jezika u Baji teče u dvije osnovne škole, na Fancagi i Dolnjaku, hrvatski se ne uči ni u jednoj srednjoj školi. Prema onome što nam je poznato, posljednjih godina bilo je i više pokušaja da se hrvatski pokrene u jednoj srednjoj obrazovnoj ustanovi, riječ je o Općemu prosvjetnom središtu svetog Ladislava, koje je izrazilo spremnost da pokrene hrvatsku nastavu ako bude barem minimalni broj prijavljenih, ali na žalost s dvoje-troje prijavljenih nije udovoljeno zakonskim uvjetima prema kojima je za pokretanje skupine potrebno najmanje osam prijavljenih učenika. To su nam prije potvrdili i ravnatelji dviju škola u kojima se predaje hrvatski jezik, Joso Ostrogonac i Angela Šokac Marković. Tako zapravo učenici nakon 8. razreda nemaju mogućnosti nastaviti učenje hrvatskoga jezika, a to je možda i jedan razlog zbog kojega nema više učenika koji uče hrvatski od 1. do 8. Ovaj put o tome smo upitali dogradonačelnika grada Baje Györgya Barnu.

– Mislim da će nastava hrvatskoga jezika doći na svoje i na srednjem stupnju. Sjećam se, jer sam i u prijašnjim ciklusima bio na ovoj dužnosti, da se u jednoj našoj osnovnoj školi drugi jezik učio intenzivnije, a sada je to pak hrvatski. To mora dozreti. Otkako je ravnatelj Joso Ostrogonac, odonda je hrvatska nastava

dobila zamah. Istina da je odonda već nekoliko naraštaja završilo osnovnu školu, pa je to i prije trebalo pokrenuti, stoga na to moramo pripaziti. S druge strane, moramo pronaći onu srednju školu koja je spremna za to, jer treba biti načisto s tim da je skala srednjoškolskih obrazovnih ustanova dosta široka, samo je jedna gimnazija, jer Njemačko prosvjetno središte nije gradska škola, a drugo su strukovne škole. Teško je pokrenuti u jednoj strukovnoj školi hrvatski jezik, po meni, koji sam laik u toj temi, jer nisam obrazovni stručnjak, to bi bilo svrhovito u općoj gimnaziji, što bi bilo potrebno šire provjeriti.

Već desetak godina politika vodstva grada, kažem to zato što je gradonačelnik na dužnosti od 1994., bila je da se u svakome gradskom naselju mjesna škola pretvori u Opće prosvjetno središte, da osim obrazovanja primi na sebe i prosvjećivanje danoga gradskoga dijela. Ovdje na Fancagi to smo pojačali time, jer smo na posljednjoj sjednici gradskoga vijeća odlučili o zamjeni nekadašnjega združnog doma kulture, seoske i svatovske dvorane, od kojega ćemo napraviti prosvjetno središte za školu odnosno za klub umirovljenika gdje se može okupljati članstvo.

S. B.

Mlinarčani na đačkoj olimpijadi

Prošlo je nekoliko godina otkako je učitelj József Gajcsi započeo kružok tjelesnog odgoja u mlinaračkoj osnovnoj školi. Za vrijeme nastave zapazio je da među malobrojnom djecom ima podosta darovitih za gimnastiku, i nagovorio ih da svoju nadarenost razvijaju.

Nije bilo lako jer škola nema gimnastičku dvoranu, na svaki je kružok jednu učionicu trebalo preurediti za vježbe, pogotovo zimi, ali upornost i želja za dostignućima nisu oslabjele. Vježbalo se na karici i kad je bilo minus deset stupnjeva, jer je to bilo moguće samo na dvorištu, i trud se isplatio.

Prema treneru, ekipa malih gimnastičara za ovu godinu sazrela je za županijsko natjecanje, kamo su krenuli i 2. veljače postali prvaci. Ekipa dječaka kategorije nižih razreda osvojila je zlatnu medalju u Kaniži. Veliko je bilo veselje u cijeloj školi, pa i u selu, no nakon toga slijedilo je regionalno natjecanje u Répcelaku, gdje su u ekipnom natjecanju postigli drugo mjesto, i tako dobili pravo da se natječu na državnome natjecanju, tj. na đačkoj olimpijadi u Pečuhu.

Tek je tada slijedilo veliko pripremanje, vježbalo se tjedno tri puta i prema predviđanjima učitelja Gajcsija dječaci

su imali izgleda po pripremljenosti biti među deset najboljih ekipa.

Na državnoj đačkoj olimpijadi održanoj u Pečuhu 15. travnja dječaci Gabor Kotnjek, Egon Kanižai, Grgo Doboš, Mate Horvat, Bence Lukač, Gabor Karadi i Tomo Harangozo ponovno su postigli lijepe rezultate, iako nisu dobili medalju. Od ukupno 566 ekipa (zajedno djevojke i dječaci) postigli su 11. mjesto, što je vrlo pohvalno, pogotovo ako uzmemo u obzir da su oni iz vrlo male škole i činili su jedinu ekipu koja se nije pripremala u gimnastičkoj dvorani, a prvi put se natjecala na takvoj olimpijadi. Djeca su bila nagrađena prikladnom majicom, što vrlo ponosno nose.

U kategoriji pojedinaca od više tisuća natjecatelja Gabor Kotnjek je osvojio bodove za 32. mjesto.

Ta vrlo raspoložena ekipa želi dalje vježbati i nada se da će iduće godine opet dospjeti na đačku olimpijadu, što je prema njihovim riječima nezaboravan doživljaj.

Beta

Vlado Šola najbolji kad je najpotrebnije

U organizaciji profesora tjelesnog odgoja Ladislava Gršića i profesorice biologije Anice Petreš Németh nedavno su u HOŠIG-u boravili rukometaši Kluba FOTEX Veszprém, vratar Vlado Šola i trener kluba Zdravko Zovko. Susret s istaknutim športašima za učelnike hrvatske škole u Budimpešti bio je nezaboravan.

Moj mačak

Moj mačak je takav kao Garfield. Jede, spava, jede, spava...

Nije šampion iz tjelesnog. Vrlo voli jesti i spavati. Najdraže mu je mjesto na postelji.

Što sam radio u zimskom odmoru

U odmoru su bili Božić i Nova godina. Dobio sam papuče, dvije knjige, torbu i mnogo igraćaka. Na Novu godinu su Kikini doveli svog psa. U ponoć još nisam spavao! A moja sestra nije spavala ni u jedan sat noći.

Pas je odgrizao glavu od figurice iz igre Cludo mrs. Peacock.

Danijel Čičak, uč. 3. r.
HOŠIG, Budimpešta

ČAVOLJ – U tradicionalnom bačkom naselju Čavolju početkom svibnja ove godine održana je svečanost u povodu 60. obljetnice završetka II. svjetskog rata. Tom je prigodom održana misa zadušnica koju je služio župnik Gábor Muka, a zatim su predstavnici sela – seoske, te Njemačke i Hrvatske manjinske samouprave – u znak sjećanja položili vijence kod spomenika svim žrtvama II. svjetskog rata.

Vijenac je u ime čavoljskih Hrvata položio predsjednik Hrvatske manjinske samouprave, koja je tom prigodom ugostila četvoricu još živih sudionika i nekadašnjih zarobljenika. Među njima i bunjevačkog Hrvata *Lazu Petreša* koji danas ima 84 godine, a svojedobno je četiri godine i šest mjeseci proveo na robiji, zatim *Jakova Galambvárija*, *Ferenc Rancsóa* i *Mihály Pippána*. Prisjećanju i prijemu su nazočili čavoljski načelnik *István Kancsár*, bilježnik *László Drávai*, predsjednik Njemačke manjinske samouprave *Mihály Pálfi* te župnik *Gábor Muka* – izvijestio nas je predsjednik Hrvatske samouprave *Stipan Mandić*.

ČIKERIJA – Hrvatska manjinska samouprava u Čikeriji 27. svibnja priređuje Hrvatsku kulturnu večer, na kojoj će se predstaviti HKUD „Bokolje” iz Dobropoljane s otoka Pašmana, te pjevački zbor sa susjednog otoka Ugljana. Druženje se nastavlja plesačnicom, a drugoga dana za goste iz Hrvatske organizira se cjelodnevni izlet u Baranju, odnosno grad Mohač – izvijestio nas je ukratko predsjednik hrvatske samouprave *Miloš Pijuković*. U subotu se u Čikeriji u organizaciji Njemačke manjinske samouprave priređuje regionalna smotra dječjeg folklora, a mjesni konjički klub u Čikeriji, u nedjelju, 29. svibnja, priređuje natjecanje konjskih dvoprega. Prijepodne održat će se drugo kolo Kupa Bačke, koje je prošle nedjelje otvoreno u Miljkutu, a popodne sudionici će se natjecati za posebnu nagradu seoske samouprave.

Aljmaš

Djeca aljmaškog vrtića uskoro u Bizovcu

Dvadeset četvero djece aljmaškoga vrtića s roditeljima i sedam učenika osnovne škole iz Rákócziyeve ulice 31. svibnja na poziv vrtića „Maslačak” gostovat će u prijateljskome naselju Bizovcu u Hrvatskoj, na proslavi u povodu 30. obljetnice postojanja vrtića. Tamo će naša djeca prikazati mali prigodni kulturni program. Zapravo riječ je o uzvratnom posjetu, nakon što su djelatnici i djeca bizovačkog vrtića „Maslačak” lani 29. listopada gostovali u Aljmašu – kazala nam je uz ostalo predsjednica Hrvatske samouprave i učiteljica hrvatskoga jezika *Valerija Petrekanić Koso*, o planovi u bliskoj budućnosti.

Kako je dodala, 18. lipnja u suorganizaciji s Bunjevačkim „Divan-klubom” planiraju već tradicionalni Spomen-dan Ante Miroљuba Evetovića, a uz misu na hrvatskom jeziku i prigodni kulturni program pozvat će u goste HKUD „Vladimir Nazor” iz Sombora.

Potkraj prošle godine, 15. prosinca, osnovali su „novi” Divan-klub, neprofitnu udrugu bunjevačkih Hrvata čija je registracija u tijeku, i samo se očekuje sudska odluka. Na osnivačkoj sjednici izabrano je i novo vodstvo, a za predsjednicu je izabrana Valerija Petrekanić Koso. Međudobno, uoči Božića, 22. prosinca, održana je i druga sjednica. Posljednji put 20. ožujka ove godine morali su sazvati članstvo radi izmjene statuta, a uskoro će ponovno zakazati sjednicu.

Zajednica bunjevačkih Hrvata, osim Hrvatske samouprave i Divan-kluba, njegovanje i očuvanje materinske riječi te bunjevačko-hrvatskih običaja ostvaruje kroz predškolski odgoj i školsko obrazovanje na hrvatskom jeziku.

Tako je u sklopu školskih aktivnosti, potkraj travnja održan narodnosni dan u osnovnoj školi u Rákócziyevoj ulici, u okviru kojega su priredili izložbu starih predmeta što su ih djeca sakupila u Aljmašu, i bunjevačke narodne nošnje. Upriličen je i prigodni kulturni program u kojem su nastupila dječje folklorne skupine, djeca koja uče hrvatski i njemački jezik, a održano je i natjecanje u čitanju hrvatskih i njemačkih tekstova.

Hrvatska samouprava iz svoga proračuna redovito podupire udruge i ustanove bunjevačkih Hrvata, prema tome aljmaškome su vrtiću dodijelili 40 tisuća forinta za put u Bizovac, novčanu potporu za natjecanje u recitiranju. Kako saznam, Samouprava grada Aljmaša Hrvatskoj manjinskoj samoupravi iz svoga proračuna odobrila je 100 tisuća forinta, a Divan-klubu 80 tisuća, koje će predati samo nakon sudske registracije društva. Zbog potonjega, kao i zbog veće mogućnosti da se dođe do potpore putem raznih natječaja, članstvo Divan-kluba odlučilo je utemeljiti sudski registriranu neprofitnu udrugu.

Tekst i slika: *S. B.*

Intervju:

Razgovor s Antalom Heizerom

Desetogodišnji naporan rad donio je rezultate

Mogle bi samouprave ostati i na razini da primaju onu određenu potporu pa bi samo funkcionirale, a ništa se ne bi događalo. Preuzimanjem raznih ustanova državne samouprave prihvaćaju nove zadaće. Ako te zadaće ne bi preuzele i onda bi ostale, ali upravo je u tome srž da malo više žele dati svojoj zajednici i, hvala Bogu, hrvatska je zajednica to učinila.

Razgovor vodila: Bernadeta Blažetin

Ured za nacionalne etničke manjine, a osobno i vi, kao njegov predsjednik, imali ste golemu ulogu u ostvarenju Prosvjetno-kulturnog centra u Vlačićima. Kako je to uspjelo?

– Jednostavno u pravom trenutku bili smo na pravome mjestu. S gledišta proračuna 2003. g. bila je takva godina kada su nove zamisli dobile svoje mjesto u njemu. Kada se problem santovačke škole odugovlačio, Vlada je donijela odluku da će osnovati državnu zakladu iz koje će državne manjinske samouprave moći financirati svoje ustanove. U te svrhe se pojavilo 440 milijuna forinti u proračunu 2003. g. Vrijeme je bilo dano, a s druge strane bili su tamo i predsjednici 13 registriranih manjina, Hrvata je bila prisutna odjednom financijska pomoć i mađarske i hrvatske Vlade. Trebalo je deset godina naporog rada kako bi osigurali mjesto gdje bi Hrvati iz Mađarske, te Mađari iz Hrvatske uspjeli usavršavati svoj jezik, održavati seminare za svoje stručnjake ili drugo. Usuglašavanje odnosno ukomponiranje svih tih strana bio je diplomacijski zadatak. Tu je trebao rad Ureda, veze s matičnom domovinom preko Mije Karagića. Projekt je uspio, ali posao još nije svršen, tek sada počinje, djelovanje Centra i njegovo stavljanje u pogon koji ima sto smještaja. U ime mađarske Vlade mogu obećati da će mo u početničkim godinama financijski potpomagati. U prvoj godini funkcioniranja toga zdanja to bi bilo 25-30 milijuna forinti. Vladin je cilj da djeca, umirovljenici i drugi pripadnici manjine borave u sredini svojega materinskog jezika. Znamo i mi da to teško funkcionira ako bi djeci trebala plaćati 40 tisuća forinti za jedan turnus, stoga bismo tu svotu željeli nadopuniti dok profitabilni dio ne bude dopunio neprofitni dio. Mislim da će Centar biti važan i za Pag. Njegovo djelovanje moći će pomoći i mještani, pred-

stavnicima obližnjih gradova s kojima svakako treba što više kontaktirati.

Hrvatska je državna samouprava uzela u svoje ruke još jednu ustanovu. Je li ona zrela za tu zadaću?

– Kako da ne, ne smijemo biti malodušni. Naravno, nije to laka zadaća, bit će mnogo problema od najsitnijih i do većih, ali najvažnije je da jedna zajednica pokušava krenuti prema istinitoj kulturnoj autonomiji. Potrebna je baza koja je za zajednicu, gdje svaka odluka nastaje unutar zajednice, npr. tu je d.o.o. koje je osnovao HDS. Dakako, svaka zajednica treba dorasti do svake nove zadaće. Mogle bi samouprave ostati i na razini da primaju onu određenu potporu pa bi samo funkcionirale, a ništa se ne bi događalo. Preuzimanjem raznih ustanova državne samouprave prihvaćaju nove zadaće. Ako te zadaće ne bi preuzele i onda bi ostale, ali upravo je u tome srž da malo više žele dati svojoj zajednici i, hvala Bogu, hrvatska je zajednica to učinila. Isto to su učinili i Nijemci izgradnjom đlačkog doma, i Slovaci s kazalištem. Državne su samouprave dostigle do toga da se ne bave samo sa svojim djelovanjem već i upravljanjem svojih ustanova.

Kako bi postupao Ured ako bi i druge manjine potakle nešto slično našem zdanju u svojoj matičnoj domovini?

– Apsolutno bismo potpomagali, pitanje je samo konstrukcija. Ako bi se javili Slovaci, trebalo bi pogledati konkretnu konstrukciju u dva proračuna. I to je dano pitanje koja zajednica što treba. Npr. upravo teku radovi obnove Bugarskog doma. Tu je za Hrvate učinjen malo veći „zaloga“, ali mislim da to zdanje sa sto smještaja bit će iskorišteno. Možda kod drugih manjina ne bi bila potrebna tako golema zgrada, naravno to ovisi i o matičnoj domovini. Volio bih da bude što više takvih želja i ostvarivanja.

Kakva se uloga namjenjuje novome zdanju? Smatrate li da će ono pridonijeti

Antal Heizer u društvu predsjednika HDS-a Mije Karagića

još boljoj suradnji između ljudi te predstavnika dviju država?

– Nadam se da će u toj zgradi biti niz međudržavnih, međuvladinih zasjedanja, konferencija i priredaba. Dobro bi bilo kada bi 13 predsjednika registriranih manjina posjetili paški Centar i uvidjeli da se to uspjelo ostvariti. Treba učiti jedan od drugog.

S tim da je HDS osnovao d.o.o. i uzeo u svoje ruke još jednu ustanovu učinio je još jedan korak prema kulturnoj autonomiji. Ima li to budućnosti?

– Da, to je budućnost. Nema svoju bit da dijelimo financijsku potporu bez ikakvih ciljeva. Sve treba konkretizirati. Naš je cilj koji je umetnut i u modificirani manjinski zakon, što je pred Parlamentom, da financiranje takvih ustanova neka ne ovisi o mogućim natječajima, nego da se od nove godine ugradi u proračun državnih manjinskih samouprava i da se to posebno naznači u zakonu državnoga proračuna. Na taj bi način voditelji tih ustanova unaprijed znali na što moraju računati što se tiče unosa i što trebaju sami pridonijeti. Postupno bismo željeli da osnovu sufinanciranja ustanova prenesemo u način normativne potpore, i u rukama manjinskog ureda ostalo bi uvijek samo toliko materijalnih izvora koliko je potrebno za pokretanje nove ustanove, odnosno za sufinanciranje djelovanja u prvoj godini. Proračun onih ustanova koje su u rukama državnih manjinskih samouprava i već djeluju godinu dana s puno usuglašavanja i rasprava, ugradili bi se u proračun samouprave. To je također nov korak, ali to može samo tako funkcionirati.

Hvala na razgovoru!

Đudsko okupljanje

Tisuće vjernika u Đudu; Hrvati štovatelji Majke Božje Đudske; susret hrvatskih zborova na Sveto Trojstvo u Đudu

F.: Djurdjica Balog-Kiš

UNDA – Malo je tih običajev ke smo si za današnje vrime još zadržali, većinom ide za oživljavanje na pola ili čisto pozabljenih tradicijov. Na Undi još dandanas idu divičice na Duhe, po hrvatski jačuć od hiže do hiže Duhovsku igru pokazati. Kako je rekla Djurdjica Balog-Kiš, njevo je danas jedino gradišćansko naselje kade se spravljaju na ov svetak s milim spektaklom razveseliti vjernike. Junakinja igre je mala divičićka od 5-6 ljet ka simbolizira Duha svetoga, ima na sebi bijelu pratež, u ruki nosi čislo, a na glavu joj stavljaju vijenac. Nad njom držu svileni rubac u narodnu nošnju obličene divojke i pri svakom stanu prikaz daruju s pinezi. Duhovsku igru su i ovput predstavile na svetoj maši i pri večernici s jačkom:

Hodi k nam Duh sveti,
Stvoritelj presvitli
Ki si nam dopustil
jedan kraj svitlosti.
Hodi otac ljudi,
u Bogi u tugi
Hodi gost preželjni,
preslatki, raslatki
Ti si naša svitlost
zatari nevjernost,
Zatari nevjernost
pitaj pravu vjernost.
Prez tvoje milošće
prazne jesu duše
Prez tvoje lakote
nigdar ni dobrote
Razdili sedmere
med nas svoje dare
Daj nam nevere
dare prave vjere

Već polako postaje tradicijom da Hrvatska samouprava grada Šikloša, đudski (judski) župni ured i Društvo Šokaca-Hrvata zajedno pozivaju vjernike na Sveto Trojstvo u Đud na susret crkvenih zborova. Kad je Hrvatska samouprava pokrenula tu plemenitu inicijativu, po riječima njezina predsjednika *Ive Pavića* bila je više nego svjesna značenja koje je Đudsko svetište imalo i ima za Hrvate ovoga prostora, a posebice za bošnjake Hrvate oko Pečuha pa i za naše podravske, bunjevačke Hrvate... Oni su u Đud hodočastili i hodočaste za Trojake i za Sveto Trojstvo. Mislili su kako će svojim činom, kaže Ivo Pavić, obogatiti i život Hrvata grada Šikloša i ukazati na hrvatski značaj đudskoga svetišta.

Tako je to bilo i ove godine kada su se na svetoj misi na hrvatskom jeziku koju je služio *Antun Drenjančević*, dekan župnik iz Donjeg Miholjca, okupili vjernici Hrvati iz Mađarske, ali i mnogobrojni hodočasnici iz Hrvatske, a pogotovo oni iz mjesta uz mađarsku granicu i iz Osijeka. Došli su naši Hrvati iz Pogana, Kukinja, Vršende, Baje, Kašada, Pečuha, Salante i iz svih naših hrvatskih naselja. Salančani i Pogančani predvođeni svojim svećenikom *Stjepanom Zagorcem*, koji je također sudjelovao svetoj misi na hrvatskom jeziku.

Prekrasna nedjelja i đudsko svetište okupano u suncu dali su pravi ugođaj za

misu na otvorenome, a potom i susretu crkvenih zborova. Susretu su sudjelovali: Zbor „Zlatna grana” s Fancage, Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe iz Pečuha, Crkveni pjevački zbor iz Harkanja, KUD „Josip Čokić” iz Rakitovaca u Republici Hrvatskoj, Mješoviti pjevački zbor „Ladislava Matuška” iz Kukinja, Hrvatska ženska pjevačka skupina iz Pogana, te domaćini Ženska pjevačka skupina „Semarkuše” iz Šikloša, uz orguljašku pratnju *Anice Posavac*.

Program susreta zborova koji su pjevali marijanske crkvene pjesme započeo je nastupom učenika koji u šikloškoj školi Istvána Hajdúa pohađaju nastavu hrvatskog jezika. Njih je za nastup pripremila nastavnica Anica Posavac, a pomogla joj je *Eva Adam*. Njihov je nastup za mene osobno bio jedna od najsvjetlijih točaka ovog susreta, jer je nakon dugoga vremena bilo moguće vidjeti djecu iz Šikloša na pozornici i s nastupom na hrvatskom jeziku. Bio je to prvi početak za koji se nadam da će uskoro imati i svoj nastavak.

Kao i mnogi vjernici, i ja sam se od dana provedenog u Đudu i Đudske Gospe oprostila riječima koje su na hrvatskom jeziku napisane na zidu u unutrašnjosti tamošnje crkve: Majko Božja čudotvorna, zdravo, zvijezdo krasna zorna.

B. P. B.

Nardanka Kristina Nemet jačila je u duetu sa svojom sestrom za Majkine oči

tanku i s Dorisovom *Srdelom* je pobrala i sada veliki uspjeh. **Gabriela Salai** i **Andrea Kutrović** iz Čeprega, **Klaudia Palković**, **Petra Kapitar**, **Evelyn Kurcz** iz Petrovoga Sela i **Kristina Šaler** iz Gornjega Četara su svoje otpjevale na sridnjem nivou. Čepreška **Julija Popović** jur je i lani skrenula pažnju na se sa svojim odličnim glasom i uvjerljivim ponašanjem izvodjača, a ljetos je od spomenutih sve nutri bilo u Danielovoj jački *Put putujem*. **Kristina Nemet** iz Narde sa svojom manjom sestrom **Esterkom** u istom rublju i duetu je jačila za *Majčine oči*. **Mirjana Fritz** iz Petrovoga Sela je bila najbolja med brojnim Petrovišćani i po mišljenju žirija, i ona je izabrala jedan šlager od Danijeje. **Marko Šteiner**, iz židanskoga 8. razreda je bio pravo iznenadjenje jer njega smo dovidob poznali kot jednoga od najboljih hrvatskih učenika u Gradišću, a sada je s pjesmom Tomislava Ivčića *Najljepša si*, bojssek zauzeo i divojačka srca. **Kiti Rusnjak**, takaj iz Hrvatskoga Židana, ima prekrasan i čist glas, a nje talentiranost je ganula i glavnu organizatorku, direktoricu mjesne škole Magdu Horvat-Nemet,

da ju pita „Kade si bila dovidob?“. **Čila Horvat** iz Gornjega Četara je još jednoč pokazala da pozna sve manire jačenja, i ako bi se podilila titula hrvatski „Megastar“, po nediljnoj produkciji to bi vjerojatno dobila ona. Dičje predstave su durale već od dvih ur, potom je svaki diozimatelj mogao prikzeti dar-paket kojega je kot i priredbu finansirala škola iz materijalne potpore županijske Komisije za narodne manjine. Iako festival nima cilj da ocjenjuje produkcije i napravi redosled, zato je Jolanka Kočiš, predsjednica žirija, uz korisne tanače za budućnost, najboljim izvodjačem uručila i ponudjene poklone Croatice. To su dobile za zvanaredni učinak, Julija Popović, Kiti Rusnjak i Čila Horvat. Ovde je ujedno i najavljeno da vjerojatno kao rezultat dugoljetošnje jačkarne tradicije u Gornjem Četaru, Čila Horvat i Anetka Poljak su dobile pjevačko naticanje Brodfest u Pečuhu jur lani, i zato 14. maja, subotu, gostujući u Slavonskom Brodu, predstavljaju zlatne hrvatske gute Ugarske.

Foto i tekst: -Tiho-

SLAVONSKI BROD – 14. svibnja na Festivalu Mali Brod Fest u Slavonskom Brodu nastupile su i dvije „jačkarice“ iz Gornjeg Četara, Anetka Poljak i Čila Horvat.

One su svoj nastup zaslužile kao najbolje plasirane natjecateljice na malom Brod Festu koji je održan u Pečuhu mjeseca listopada 2004. godine. Zlatna grla iz Gradišća i ovoga puta su opravdale povjerenje.

OSIJEK – 14. svibnja u Hrvatskoj narodnom kazalištu Osijek izvedena je plesno-dramska predstava Antuna Kričkovića nastala inspiracijom na pjesmu *Lucidum Intervallum* velikoga hrvatskog pjesnika Silvija Strahimira Kranjčevića. Predstava ostvarena sudjelovanjem Plesnog ansambla Luč iz Budimpešte te pojačana glumačkim parom Slaven Vidaković i Nela Kočiš te flautom Alene Lukač, premijerno je izvedena lani u Hrvatskom kazalištu Pečuh, u sklopu Pečuških ljetnih igara kao koprodukcija Hrvatskoga kazališta i Plesnog ansambla Luč. I ove će godine istu predstavu gledatelji moći pogledati na pečuškoj Tekiji 18. srpnja s početkom u 21 sat, također u sklopu ovogodišnjih Pečuških ljetnih igara.

KIJEV – Grčka pobjednica 50. Eurosonga, Novković 11., Nox 12. Predstavnicu Grčke Helena Paparizou s pjesmom "My Number One" pobjedila je na 50. natjecanju za pjesmu Eurovizije, koje je u subotu navečer održano u ukrajinskom glavnom gradu Kijevu.

Hrvatski predstavnik Boris Novković i Lado s pjesmom „Vukovi umiru sami“ osvojili su 115 bodova, što im je donijelo 11. mjesto.

Pobjednica je osvojila 230 bodova, a posebnu nagradu na proglašenju pobjednika uručio joj je predsjednik Juščenko. Spektakl u kijevskoj Dvorani sportova, pred 8.000 gledatelja, otvorila je ukrajinska pjevačica Ruslana, pobjednica Eurosonga 2004.

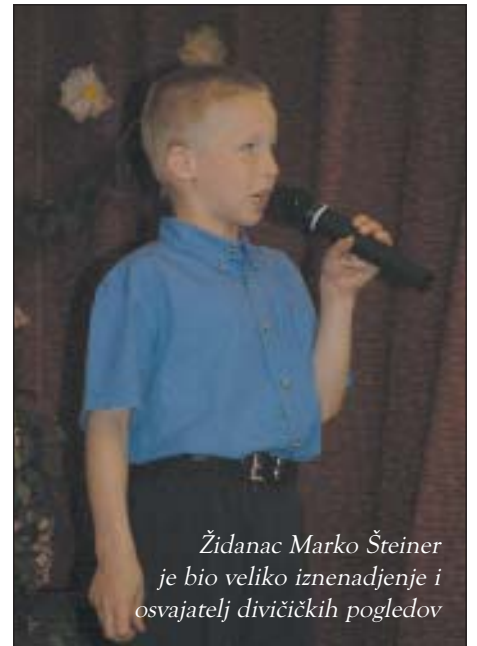
Hrvatska je pjesma u finalno natjecanje ušla nakon polufinala održanog u četvrtak, zajedno s predstavnicima Danske, Mađarske, Izraela, Latvije, Makedonije, Moldavije, Rumunjske i Švicarske.

Uz njih su u finalu nastupili i predstavnici Albanije, Bosne i Hercegovine, Ujedinjenog Kraljevstva, Cipra, Francuske, Njemačke, Grčke, Malte, Rusije, Srbije i Crne Gore, Španjolske, Švedske, Turske i Ukrajine, koji su imali pravo na izravan ulazak u finale ovogodišnjega natjecanja.

*Gornji Četar
Gradišćanski „megastari“*

GRAJAM 2005.

Pred kratkim je završena emisija *Megastari* na ugarskoj televiziji, a meni se je motalo u glavi da u Gornjem Četaru, ovo jur treće ljeto, biži takova priredba ka ima istu zadaću da otkriva talentirane pjevače i pjevačice ki za jedno otpodne pred našimi oči se pretvoru u mini ili megastare. Nedilju, 8. maja, u četarskom kulturnom domu zopet je 19 naticatelj iz Petrovoga Sela, Hrvatskoga Židana, Čeprega, Narde i Gornjega Četara mirilo svoje vokalno znanje ter nadarenost u izvođenju pojedinih jačak, u ovom modernom karaokeu. K poviješću GRAJAM-a (Gradišćanska jačka mladih) potribno je dodati da potječe iz Austrije, jer ga već odavno priređuje Hrvatsko kulturno društvo u Austriji za vlašću dicu i par puti su sudjelovali na njem i Četarci, pak se je tako jačkarni festival i pri nji ukorenio. Najveć jačkarov (tih je jako malo po broju) i jačkaric postavlja na pozornicu petroviska i četarska škola, tako su med njimi i rutinirani pjevači, a ljetos je bilo i mnogo novih obrazov. Zadaća je svakoga naticatelja ista, uz jednu narodnu (gradišćansku) jačku mora otpjevati slobodno izabranu pop-rock pjesmu na hrvatskom jeziku u pratnji tehnike. No, vrag tehnike je u neki slučaj i ljetos kvario raspoloženje. **Mark Bošić** iz Narde pohađa 3. razred u Gornjem Četaru, prvi put je nastupao u okviru Grajama i sa svojim tankim, ali prekrasnim glasom razveselio je gledatelje. **Katika Sabo** iz Hrvatskoga Židana dva misece dugo se je pripravljala na ovo naticanje i s ozbiljnošću odrašćenih

*Židanac Marko Šteiner
je bio veliko iznenađenje i
osvajatelj divičičkih pogledov*

je izjačila Severininu pjesmu *Dodirni mi koljena*. **Vivien Kiss** i **Estera Nemet** u duetu su jačile narodnu pjesmu *Tancaj, tancaj črni kos*, a potom se je Vivien još i samostalno predstavila s jačkom *Ja sam mala kumica*. **Estera Meršić** iz Hrvatskoga Židana je sudjelovala lani na ovom festivalu u kvartetu, a sada je i sama isprobala sriću s Magazinovim starim hitom *Tamara*. Petroviski **Denis Tot** je bio prava atrakcija u ulogi repera s pjesmom *Ja sam mali Mate*. Čudami vidu u njemu pravoga nasljednika dugoljetnoga stara na ovom festivalu, takaj petroviskoga Erika Škrapića. **Anetka Poljak** iz Gornjega Četara jur redovno diozima na ovom jačkarnom sas-

GRAJAM ljetno na ljetno napunjuje četarski kulturni dom

Duhovski susret u Kačmaru

Crkveni zbor domaćina iz Kačmara

U organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave, u Kačmaru je već osmu godinu zaredom održan tradicionalni Susret hrvatskih crkvenih zborova, na kojem su se ponovno okupili pjevački zborovi iz Dušnoka, Santova, Tavankuta i domaćina.

Nakon dočeka gostiju, s prigodnim riječima načelnika *Bele Hebōka* popodne u dva sata u Načelničkom je uredu otvorena izložba slika *Gábora* i *Andrása Kormányosa*.

Susret je već po običaju, u lijepo okićenoj i vjernicima ispunjenoj župnoj crkvi, posvećenoj svetom Ivanu Nepomuku, počeo s misom na hrvatskom jeziku koju su i ove godine zajedno služili tavankutski župnik *Franjo Ivanković* i mjesni župnik *Stipan Janošić*. Misa je uljepšana pjevanjem crkvenih zborova, te pratnjom tavankutskih tamburaša i kantora *Istvāna Geigera* na orguljama. Na misi je čitala učenica *Timea Matoš*.

- Najljepši je vrt onaj u kome ima raznovrsnoga cvijeća, a najljepše je mjesto ono u kojem se čuva i njeguje ljubav prema Bogu, prema tradiciji, materinskoj riječi i kulturi - naglasio je uz ostalo velečasni *Franjo Ivanković* u svojoj prigodnoj propovijedi. Ukazavši na značenje ovakvih susreta i suživot raznih nacionalnih zajednica, on je pozvao okupljene da ne zaborave na svoje korijene, te da svoje nacionalne i vjerske posebnosti prenesu na mlade naraštaje. Nakon mise u ime organizatora okupljene je pozdravila predsjednica Hrvatske manjinske samouprave. Među njima posebno pročelnika Vladina Ureda za nacionalne i etničke manjine *Martina Išpanovića*, predsjednika Budimpeštanske hrvatske samouprave *Stipana Vujića*, *Ivana Vacića* iz Baje i druge rođene Kačmarce, nadalje

predsjednicu Bačkog ogranka SHM-a *Angelu Šokac Marković*, načelnika sela *Bélu Hebōka*, drage goste i prijatelje iz Vršende koje je predvodila predsjednica Hrvatske manjinske samouprave *Marijana Balatinac*, predsjednike hrvatskih samouprava iz obližnjih naselja, a posebno sudionike iz spomenutih naselja. - *Tko pjeva, dvostruko se moli, zato nam ti susreti pomažu u očuvanju naše tradicije i vjere. Važno je da ne zaboravimo njegovati svoj materinski jezik, jer voljeti svoje, ujedno znači i poštivati druge* - istaknula je uz drugo *Anica Matoš*, koja je izrazila i vjeru da će se susret zborova iduće godine upriličiti u obnovljenoj kapelici na kačmarskoj Vodici.

Okupljenima se obratio i *Martin Išpanović*, koji je prenio pozdrave predsjednika Ureda Antala Heizera, upoznao Kačmarce s nedavnim zasjedanjem Međuvladina mješovitog hrvatsko-mađarskog odbora u Zadru, te otvorenjem Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj u Vlašićima na otoku Pagu. Založio je za nastavak obnove kačmarske Vodice, koju je *Judit Marko* iz Budimpešte, koja nije mogla biti nazočna, već dosada podupirala s više od šest milijuna forinta, a pomagat će i ubuduće. Program zborova sudionika najavljuje *Ana Vujkov*, a već po običaju susret je nastavljen predstavljanjem duhovskog običaja bunjevačkih „kraljica”, koje su i ove godine na prvi dan Duhova obilazile kačmarske domove.

Prvi je nastupio crkveni pjevački zbor iz Dušnoka, zatim pučki crkveni zbor iz Santova, gosti iz Tavankuta te domaćini iz Kačmara. Pjevale su se ponajviše hrvatske duhovske i marijanske pjesme, a na kraju su svi zajedno otpjevali papinsku himnu.

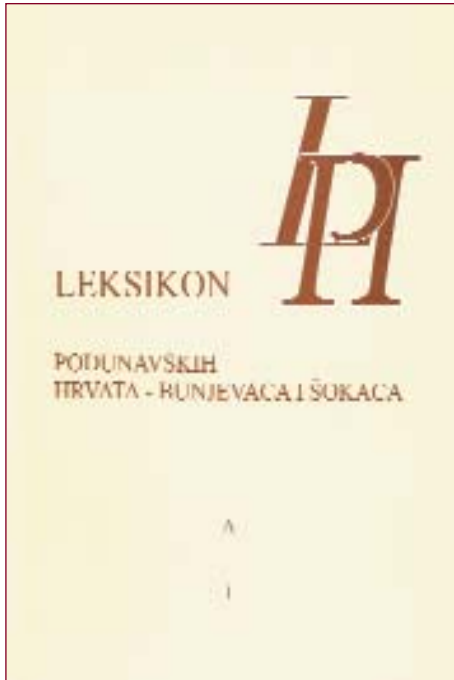
Tekst i slike: S. B.

Daj našim dušicam
plaću, našim dušam
Daj našim dušicam
blaženstvo sirotam
Dika budi Bogu,
Ocu, Sinu, Duhu
Dika budi Trojstvu,
jednomu Božanstvu
Kud je bilo perje,
tako neka bude sada
i svagdar na sve vjeke. Amen.

SANTOVO – Hrvatska vjerska zajednica u Santovu nedavno je dvostruko slavila budući da je na prvi dan Duhova, 15. svibnja, upriličena i prva pričest, koja je već po tradiciji pod vodstvom župnika započela svečanom povorkom bivših i budućih prvopričesnika i njihovih roditelja od župnoga dvora do crkve. Odavno već hrvatska misa nije bila tako posjećena, ispunjena gotovo do posljednjega mjesta s 250-ak vjernika, a slavlje nije mogla umanjiti ni kiša koja je padala od jutra. Nakon prigodne duhovske propovijedi župnika *Polyáka*, pozdravljanja prvopričesnika uz riječi o značenju euharistije, svečanost je nastavljena obnovom krsnih obećanja te prinosem kruha i vina, a potom su prvopričesnici pristupili euharistiji. Za cijelu župnu zajednicu, a pogotovo za 12 učenika hrvatske škole koje je pripremila vjeroučiteljica *Marica Jelić Mandić*, bio je to važan događaj, kojim su prvi put primili euharistiju, treći sakrament kršćanskog uvođenja. U cvijećem okićenoj župnoj crkvi nedjeljna hrvatska misa u 10 sati, koju je vodio župnik *Imre Polyák*, uljepšana je prigodnim programom prvopričesnika, njihovih vršnjaka, i pjevanjem školskoga pjevačkog zbora pod vodstvom *Marije Aradi Šibalin* i u pratnji župnoga kantora *Ferenca Búránya* na orguljama.

Prvi svesci Leksikona podunavskih Hrvata

Kada sam u mjesečniku Hrvatske matice iseljenika pročitao napis Nace Zelića pod naslovom „Važan korak za upoznavanje prošlosti i sadašnjosti podunavskih Hrvata”, zamolih kolegu novinara Ladislava Heku za posredovanje u nabavi obaju svezaka Leksikona podunavskih Hrvata. Zahvaljujući ljubaznosti glavnog urednika Slavena Bačića prva dva sveska Leksikona Podunavskih Hrvata dospjela su i u Nakladničku kuću Croatica, Knjižnicu HOŠIG-a i Hrvatsku redakciju Mađarskog radija.

Ova dragocjena izdanja objelodanjena početkom travnja, odnosno kolovoza 2004. god. u nakladi Hrvatskog akademskog društva u Subotici, Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, prvi svezak A 1 i drugi svezak B-Baž 2 čiji je glavni urednik Slaven Bačić, a članovi uredničkog projekta LPH su bili Josip Buljovčić, Lazar Merković, Milovan Miković i Tomislav Žigmanov. Nakon smrti J. Buljovčića, u uredništvo je imenovan Stevan Mačković.

„O ovakvom leksikografskom djelu još prije nekoliko godina moglo se samo sanjati. Dugo, čak predugo čekalo se i na prvo bibliografsko djelo (1946.). Naime, unatoč činjenici što je hrvatska pisana riječ nazočna u Bačkoj već dulje od 300 godina, od 1683.,

kad su objavljene prve knjige Mihovila Radnića (Kalača, 1636. – Budim, 1707.) i što su, osim knjiga, izlazili i kalendari, novine i časopisi, sve do sredine dvadesetoga stoljeća nije bilo bibliografija koje bi omogućile upoznavanje bogate prošlosti, ali i sadašnjosti podunavskih Hrvata” – piše Naco Zelić.

„Tijekom stoljeća bunjevačko-šokački puk na sjeveroistočnom rubu hrvatskoga etničkog prostora, usprkos katkad burnim vremenima i često nesklonom okružju, znatno je pridonio duhovnosti, kulturi, znanosti, umjetnosti, politici, vojništvu i gospodarstvu u matičnoj i domicilnim zemljama te uspio, makar u jezgri, očuvati svijest o svojoj postojbini, podrijetlu i identitetu. No zbog nepostojanja škola na materinskom jeziku, prosvjetnih, kulturnih i znanstvenih institucija, razgranatije i gušće mreže sredstava masovnog priopćavanja, osobito elektroničkih medija, sustavne nakladničke djelatnosti te zbog spleta drugih povijesnih okolnosti i uvjeta, procesi asimiliranja od susjednih većinskih naroda bili su i do danas su ostali izraženi, a formiranje hrvatske nacionalne svijesti nije do kraja završeno.”

„Leksikon podunavski Hrvata – Bunjevaca i Šokaca pripada tipu specijalnih leksikona, i to po dvjema osnovama: njegovu posebnost ne čini samo zemljopisno područje na koje se odnosi nego mu posebnu dimenziju daje i to što se u zadanome teritorijalnom okviru usredotočuje na pojave i osobe koje imaju (i) hrvatski karakter. Kao takav, on nastoji obuhvatiti ne samo Bunjevce i Šokce u vojvodanskom i mađarskom dijelu Bačke nego i u cijelome povijesnom ugarskom Podunavlju.”

„Hrvatsko akademsko društvo iz Subotice suradnicima je Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca pružilo punu stvaralačku i radnu slobodu, što je bilo dragocjeno za uspješan tijek projekta... Posebno mjesto u pripremi sve(s) aka imaju mnogobrojne osobe i institucije koje su pružile pomoć u prikupljanju i provjeri podataka ili su na druge načine pridonijele Leksikonu. Bez njih bi ovaj pionirski posao teško mogao biti napravljen, a sve ih je gotovo nemoguće pomenice spomenuti.

Zato sa zadovoljstvom možemo reći da

Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca napokon počinje izlaziti na svjetlo dana te ga prepuštamo cjelokupnoj kulturnoj javnosti, a posebice hrvatskom puku koji naseljava ravnice između Dunava i Tise. Želja nam je da dospije u sve više bunjevačkih i šokačkih domova, da njihovim stanovnicima osvijesti bogatu i nedovoljno poznatu prošlost, da ih podsjeća na sadašnjost i bude im poticaj u budućnosti” – kaže u Predgovoru prvog sveska A 1 sveske glavni urednik, Slaven Bačić.

U prvom svesku Leksikona na ukupno 59 stranica obrađene su 82 natuknice, a pod slovom „A” spominju se Bolto Agatić (Fancaga, mađ. Bajaszentistván, danas sjeverna četvrt grada Baje, 28. XII. 1872. – Baja 31. VIII. 1945.) svećenik; Ivan Agatić (Baja, 1940. – Tukulja, 6. I. 1995.), učitelj i kulturni djelatnik; Florián Albert, (Santovo, 15. IX. 1941.), nogometaš i trener; Imre Alaga, (Baja, 25. III. 1813. – Baja, 12. VIII. 1893.), sudionik u revoluciji 1848., glavni gradski bilježnik; Almaš (mađ. Rácalmás), naselje na Dunavu južno od Budimpešte; Aljmaš (Bački Aljmaš, Bačaljmaš, mađ. Bácsalmás), gradić između Baje i Subotice u Bačko-kiš-

TRENUTAK ZA PJESMU

Drago Štambuk

*Onima koji bezbatnim
zvonima se broje*

*Iz svega izać
pritrupljenih krila
zaletit se ravno
u san jasmína*

*Užgan u vrelini
huk crnih praznina
nemirom prmiran
nauznak pod snima*

*U sunčevoj škrinji
prepun davne tame
biti drugo tijelo
stručak na dnu rane*

kunskoj županiji; Dezider (Dezső) Ambrozić (Budim, 24. II. 1864. – Budimpešta, 17. I. 1919.), pisac, novinar, prevoditelj; Brnja Andrin (Santovo, 23. V. 1835. – Čonoplja, 25. III. 1871.), učitelj i orguljaš; Grga Andrin (Santovo, 28. II. 1855. – Kesuj, madž. Keszű, Baranja, 16. VIII. 1905.), svećenik, književnik i sakupljač pučkoga blaga; Andzabeg (Hamzabeg, madž. Érd), naselje u Peštanskoj županiji desetak kilometara jugozapadno od Budimpešte; Ivan Antunović (Kunbaja, 19. VI. 1815. – Kalača, 13. I. 1888.), kalački kanonik i naslovni biskup bosanski, pokretač tzv. zakasnjeloga preporeda među ugarskim Bunjevcima i Šokcima, publicist i prozni pisac; Đuro Arnold, (Taksony, 5. VI. 1781. – Subotica, 25. X. 1848.), skladatelj, dirigent, glazbeni pisac; Bogoboj Atanacković (Baja, 10. VI. 1826. – Baja, 28. VIII. 1858.), srpski književnik, kulturni djelatnik, pravnik, senator općine u Baji.

U drugom svesku B-Baž Leksikona podunavskih Hrvata također nailazimo na mnoga poznata imena kao što su: Alojzije Babić (Gara, 11. II. 1925. – Pečuh, 3. V. 1974.) kulturno-prosvjetni djelatnik i dugogodišnji ravnatelj Hrvatske osnovne škole u Pečuhu; od naseobina, Bácsalmás – Aljmaš; Bácsbokod – Bikić; Bácsborsód – Boršot; Bácsszentgyörgy – Đurić; Bački Breg (Brijeg) – Bereg; Baćino (Baćin, madž. Bátya), Baja, Adam Bajalić (Segedin, 1734. – Karlovac, 5. VI. 1800.), general i barun; Bajaszentistván – Fancaga; Bajska bunjevačka čitaonica, udruga bunjevačkih i šokačkih Hrvata iz Baje i okolice; Bajska kršćanska čitaonica, hrvatska ustanova u Baji; Stipan Balatinac, (Santovo 6. X. 1966.), novinar; Flóra Báldy-Belolics (Baja, 23. IX. 1901. – Kecskemét, 1. IV. 1982.), prosvjetna djelatnica i etnografkinja.; Sándor Bálint (Segedin, 1. VIII. 1904. – Segedin, 10. V. 1980.), sveučilišni profesor, etnograf i povjesničar umjetnosti; Makarje Balog (Kalača, 14. I. 1804. – Vukovar, 24. XI. 1851.), pedagog; Baračka (madž. Nagybaracska), mjesto u Bačko-kiškunsko županiji; Mihajlo Bartalić (Kalača, 10. IX. 1808. – Pečuh, 10. IX. 1879.) kipar; Baškut (madž. Vaskút), mjesto u Bajskom trokutu; Bata (madž. Százhalombatta), mjesto u Peštanskoj županiji, i Bátmonostor – Monoštor.

Među suradnicima prvog sveska I A i drugog sveska B-Baž nalaze se i naši poznati autori kao što su: Ladislav Heka, Marin Mandić, i Živko Mandić. Tiskanje obaju svezaka su pomogli: Savezno ministarstvo nacionalnih i etničkih zajednica, Vlada Republike Hrvatske, Skupština općine Subotica te Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine.

M. Dekić

BABIĆ,
Alojzije
Gara,
11. II. 1925. –
Pečuh,
3. V. 1974.

Kulturno-prosvjetni djelatnik i dugogodišnji ravnatelj Hrvatske osnovne škole u Pečuhu. Osnovnu je školu polazio u rodnom selu. Gimnaziju je pohađao u Baji i Somboru, a učiteljsku je diplomu stekao u Budimpešti. Kao učitelj počeo je raditi 1946. u Gari. Istodobno se uključio u

nacionalni pokret bačkih Hrvata te u rad Antifašističkog fronta Južnih Slavena, zbog čega će 1949. godine biti otpušten iz službe, a zatim od mađarskih vlasti osumnjičen i osuđen. Nakon pet godina zatvora radi u združnoj prodavaonici u Baji, a poslije rehabilitacije određen je za učitelja u hrvatskom selu Kaćmaru. Odavde je 1957. prešao u Budimpeštu kao suradnik Demokratskog saveza Južnih Slavena u Mađarskoj. U Budimpešti se ponajviše bavio organizacijskim pitanjima školstva Hrvata, Srba i Slovenaca na području Mađarske. Godine 1959. imenovan je ravnateljem Hrvatske osnovne škole u Pečuhu i na toj je dužnosti ostao sve do smrti.

Lit. S. Krpan, Hrvatski uglednici u mađarskom Podunavlju, Budimpešta, 1991.

M. Mandić

